

ANOETA

NORK ESTALIKO DU
OBREN ZULOA?

Politikari eta enpresarien gola iruzurraren zelaian

1 993an inauguratu zuten Anoeta estadioa, eta 25 urte geroago eraberritze obrak ditugu protagonista. 50 milioi euroko aurrekontua onartu zen 2016an, eta kopuruak gora egin duen arren –60 milioi eurotan kokatzeraino–, horrelako obratzarra egiteko askoz diru gehiago behar da, beste proiektu batzuen kostua ere hartuta.

Beraz, merkatuko prezioetatik oso behera egindako merkezureko obra hau zein txanponekin onartuko da? ELA sindikatuko Eraikuntza arduradun Igor San Josek jarraipen dokumentatua egin du obraren inguruan, eta arau-hausteak salatu ondoren, Lan Ikuskaritzaren eta Gizarte Segurantzaren erresoluzioek hau berresten dute: muturreko lan-baldintzak, dokumentazioen faltsutzea eta langileen legez kanpoko zesioak ohikoak izan dira Anoetan. Horiek guztiak ezagutuko ditugu LARRUN honetan, 25 urteotako ibilbidea biltzen duten datuak eman ostean.

■ **Egileak:** Estitxu Eizagirre eta Jon Torner.

Azala: Joseba Larratxe · **Maketazioa:** Antza Komunikazio Grafikoa

LARRUN pentsamendu aldizkaria ARGIArekin batera banatzen da. **Zuzendaria:** Estitxu Eizagirre Kerejeta. **Jabea:** Komunikazio Biziagoa S.A.L. **Helbidea:** Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia 20160 Lasarte-Oria **Posta elektronikoa:** larrun@argia.eus **Telefonoa:** (00 34) 943 37 15 45. **Inprimategia:** Antza Komunikazio Grafikoa (ARGIaren 2.626. zenbakiarekin banatua, 2018ko abenduaren 23an)

EAJ alderdiko ordezkari nagusiek argazkia atera zuten Anoeta eraberrituan, ireki aurretik. Jokin Aperribay Realeko presidentea azalpenak ematen.

Anoeta estadioa 1993an inauguratu zuten eta, 25 urte geroago, orduko hartan egindako 48 milioi euroko inbertsioa gaindituko duten berritze-obra dira protagonista. Ez da harritzekoa, beraz, arduradun politikoei nabarmentzea estadio “berria” izango dela kasik. Hainbeste urtean “enbarazu besterik egin ez duen” atletismo pista kendu eta eserlekuak zelaira hurbilduta, hotz antzean zegoen giroa berpiztu nahi du Realak, Aitor Zabaleta animazio harmailan bildu dituzten zaleen bultzadak hauspotuta hein handi batean. Horrek ezin du nahikoa izan, ordea, tamainako obra justifikatzeko. Zertarako handitu eserleku kopurua 32.000tik ia 40.000ra, Anoeta-ko partidetan nekez gainditzen denean 25.000 ikusleko langa? Zer nolako malabareak egingo ditu klubak, zale berriak erakarri eta beherantz zihuan abonatu kopurua geratzeko? Horrelako-

ak bideratzea Realari dagokiola dio gipuzkoar askok, klubak ikusi beharko duela zer den bera- rentzat onena, eta eskubidea duela estadioa nahi duen bezala kudeatzeko, bera omen delako era- berritze-kostuaren zatirik handiena ordaindu duena. Egiaz horrela al da, ordea? 60 milioi euro- ko gastu “ofizialak” utziko duen zuloa klubak estaliko du ia osotasunean?

ELA sindikatuak obra hasi baino lehen ere maiz salatu duenez, denbora pasa ahala gorantz egin duen aurrekontuak bestelako errealitatea ezkututzen du. “Zuloa estaliko dutenak langileak eta diru-kutxa publikoa dira”, azaldu digu sindi- katuko eraikuntza arduradun Igor San Josek: “Prekarietatea eta iruzurra dira proiektuaren oinarria”. Moyua eta Altuna y Uria enpresek osa- tutako Anoeta Zelaia Aldi Baterako Enpresa

Elkarteari adjudikatu zaio proiektuaren zati handiena (%90), mesfidantza eragin duen lehiarik gabeko prozesua medio, baina irregulartasunen erantzule nagusia Anoeta Kiroldegia sozietatea (Donostiako Udalak osatutakoa) dela esan digu ELAko kideak. Horretan sakondu aurretik, baina, atzera egingo dugu denboran, egoera zertan den ulertzeko lagungarri direlakoan Anoeta-ren inguruko azken urteotako datuak.

ATLETISMO PISTAK KENTZEA, ASPALDIKO NAHIA

Anoeta estadioa 1993an inauguratu zuten. 32.000 eserleku zituen, eta hura eraiki eta ingurunea birmoldatzeko 48 milioi euro baliatu ziren. Kopuru horretatik %85 instituzio publikoek jarri zuten: Donostiako Udalak 18 milioi, Eusko Jaurlaritzak 13, Gipuzkoako Aldundiak 10 baino zertxobait gehiago, Kirol Kontseilu Gorenak (CSD) 3,6 eta Realak 3. Instalazioak Udalak kudeatzen ditu, Anoeta Kiroldegia sozietate publikoaren bitartez.

Ia inaugurazio egunetik bertatik zelaia inguratzeko duten atletismo pistak eztabaida-iturri izan dira, eta urteetan apenas erabili direla ikusita, sektore batzuetatik maiz egin da korrikalarienezako eremua kentzeko eskaera, euren hitzetan harmailak joko-zelaira hurbilduta Atotxa zaharreko giroa berreskuratzeko litzatekeelako. Baina dela krisiak eztanda egin zuelako edo instituzioak San Mames Barriara begira zeudelako –Donostia ingurutik interpretatu zen moduan–, proiektuak ez zuen aurrera egiterik lortu, harik eta Realak iragarri zuen arte eraberritze obren zatirik handiena klubak ordainduko zuela.

2016ko abuztuan sinatu zuten Anoeta Kiroldegia (Eneko Goiak) eta Realak (Jokin Aperribay presidenteak) “hiritarrekin konprometitu” egongo den estadioa berritzeko hitzarmena, obrak 2019ko udazkenean amaitzeko intentzioarekin. Berez, proiektuak jasotzen du estadioak 42.000 eserlekurentzako tokia izango lukeela,

baina 39.500 jarriko dituzte, haien arteko espazioa apur bat handituta zaleek “erosoago” ikusi ahal izan ditzaten partidak, Realak azaldu duenez. Zifrak handiegia dirudi halere, aintzat hartzen baditugu taldeak dituen abonatuak eta Anotara doan ikusle kopurua (*ikus 1. eta 2. koadroak*).

50 MILIOI EURO, 60, 70...

2016ko abuztuan Anoeta Kiroldegia eta Realak sinatu zuten hitzarmenaren arabera, proiektu osoaren aurrekontua (BEZ gabe) 50,7 milioi eurokoa zen: Anoeta estadioaren eraberritze lanetara bideratzeko zen zatirik handiena (44 milioi), eta gainerakoa mini-estadiora (2,8 milioi) eta beste zenbait eraikin eta erakundeen egoitzetara (Ernest Lluch kultur etxea, Kirol Etxea, Gipuzkoako Futbol Federazioa...).

Realak 36 milioi euro jarriko zituen, Eusko Jaurlaritzak 10 milioi eta Gipuzkoako Foru Aldundiak 4 milioi. Realari dagokionez, zuzenean 24 milioi bideratzeko zituen obretara, eta beste 12 Donostiako Udalera mailegu gisa, Anotaren erabilera eta ustiaketarako kanon bezala. Kontraprestazio gisa, estadioa ustiatzeko epea 2033tik 2067ra arte luzatu zaio Realari. Udaleko bost alderdietatik lau (EAJ, PSE, Bildu eta PP) agertu ziren proiektuaren alde, eta bakarra (Irabazi) aurka.

Hain justu, Eneko Goiak, Donostiako alkate eta Anoeta Kiroldegiko lehendakariak, 2016ko urriaren 11n jakinarazi zuen sozietatearen administrazio kontseiluan Irabazik zuen ordezkari Loïc Alejandro kargutik kenduko zutela –EAJ eta PSE-ren botoekin–, “estadioaren birmoldaketaren aurka azaldu eta bere jardunak Anoeta Kiroldegia kalte egin diolako”. Arrazoia da, labur azalduta, Irabazik Eusko Jaurlaritzako Kontratuen inguruko Errekurtsoen Administrazio Organoari (KEAO) aurkeztutako helegiteak, partzialki onartua izan zenak, baldintza-agiriak aldatzera behartu eta obrak atzeratu zituela. (*ikus 3. koadroa*)

Abonatu kopurua eta telebista eskubideak

2018ko martxoan 25.016 bazkide zituen Realak; bakarkako 22.707 abonatu eta gainerakoak korporatiboak –taldearekin harreman komertzial-instituzionalak dauzkaten enpresa eta erakundeak–. Realaren asmoa da 2019/20 denboraldia 30.000 abonaturekin hastea, baina horretarako azken urteotako tendentzia kolpetik aldatu beharko du, kopurua beherantz ari zelako etenik gabe. Azken 15 denboraldietako abonatu zifrarik altuena (27.888) 2003koa da; estreinakoz urte hartan jokatu zuen Realak Txapeldunen Ligan.

Egiari zor, kopurua hazi egin da hilabeteotan: pasa den maiatzeko datuen arabera klubak 27.700 bazkide baino gehiago zituen; eta hilaren 11n Aperribay presidenteak jakinarazi du banakako 26.338 bazkide dituela Realak, 29.575 orotara, korporatiboak –itxaron zerrendan daudenak barne– ere gehitzen baditugu. Kopurua hazi bada, eraberritzeak –pistak kentzeak– berez erakarri dituen zaleak albo batera utzita, bereziki izan da gazte eta familientzako prezio merkeagoengatik.

Realak ezinbestekoa baitu zaleen artean “fitxaketa” berriak egitea, ez soilik obren neurrira egokitzen has-teko, baita telebista eskubideengatik diru gehiago jasotzeko ere. Eskubideon %50 banatzen da Espainiako lehen mailako 20 taldeen artean –bakoitzari puka bera–, eta %25 klub bakoitzak sailkapenean lortutako pos-tuaren, %8 audientzien eta %16,5etik gora saldutako sarreraren eta abonuen bitartez lortutako irabazi ekono-mikoen arabera. 2016-17 denboraldian 1.246,7 milioi euro banatu ziren ikus-entzunezko eskubideengatik, eta horietatik 53 milioi jaso zituen Realak. Futbol kontuetan (ere) auzokoari begira bizi garenez, Athletic-ekiko duen desabantaila murrizteko Realak aspalditik duen asmoa gauza dezakeela nabarmendu du zenbait kirol kazetarik, Joseba Iturriak esaterako martxoaren 26an *Gara* egunkarian plazaratutako analisisan. Izan ere, aipa-tu denboraldian 71 milioi euro jaso zituzten zuri-gorriek, nabarmen diru gehiago Osasunak (43 milioi), Eiba-rrak (42 milioi) eta Alavesek (39 milioi) baino, hurbileko kasuak aipatzearren.

Abonatu kopurua urtez urte

1993: 16.130	1998: 23.956	2003: 27.888	2008: 20.998	2013: 24.716
1994: 19.117	1999: 26.933	2004: 27.535	2009: 19.770	2014: 26.402
1995: 19.527	2000: 26.257	2005: 25.453	2010: 21.341	2015: 25.019
1996: 21.025	2001: 25.633	2006: 22.242	2011: 25.469	2016: 23.213
1997: 22.900	2002: 26.157	2007: 20.636	2012: 25.238	2017: 22.830

ITURRIA: EL MUNDO DEPORTIVO

AZKEN DENBORALDIETAN NORBANAKO/BAKARKAKO ABONATUEN DATUAK HARTU DIRA AINTZAT, KORPORATIBOAK ALBO BATERA UTZITA.

Hilabeteak pasata, hasierako 50,7 milioi euro horiek haziz joan dira eta, irailean azaleratutako datuen arabera, obren kostua 60 milioi eurotik gorakoa izango da (*ikus 4. koadroa*). Irabazi alderdiak salatu du igoerak agerian uzten duela beneta-ko zifren inguruko informazio eza, eta ELA sin-dikatuak San Mames Barria estadioaren kasuan gertatutakoa ekarri du gogora: “150 milioi euro-tan egin zen, 225 milioi euroko kostua zuenean, lan baldintza prekarioen, gehiegizko lanaldi eta erritmoen eta 7,5 euro/orduko –baita baxuagoak ere– legez kanpoko soldaten kontura”.

Zifra dantza etengabea da, halere. Hilaren 11ko akzionisten batzarrean Realeko presidente Aperribayk iragarri zuen 36 milioi euro ez, baizik eta klubak 46 milioi jarriko dituela Anoetarekin

lortutako hainbat hobekuntza egiteko, eta horri gehitu behar zaizkiola Zubietako instalazioetara bideratutako 8 milioiak. 54 milioi beraz. Kopu-ruekin zoratzen ari garela esan diogu San Joseri, eta erantzun digu guztia nahasgarri samarra dela, edo nahasgarri egiten ari direla: “Berez, hasiera-ko aurrekontua ezin dute %10 baino gehiago puztu; uztaileko igoerarekin %8,9an geunden jada, eta orain hau... badirudi tranpa nola egin pentsatzen dabiltzala. Ez dakigu zehazki 10 milioi hauek bideratuko ote diren Anoeta esta-diora, aparteko zerbait ote den...”.

Iazko maiatzaren 23an hasi zituzten obrak. Gipuzkoako kultura eta kirol diputatu Denis Itxasok azpimarratu zuenez, “klubak hartuko du bere gain obra hau”, bere eginez realzale askok

Ikusle kopurua, edukieraren %70 baino gutxiago

Anoeta birmoldatzea “ezinbestekoa” zen beraz zale berriak erakartzeko, baina ez da nahikoa. Estatuko beste futbol zelai batzuetan gertatutakoak ikasgai izan beharko luke. Bartzelonan, Vigon, Bilbon... estadioak berri-tuta ere, ikusle eta bazkide kopurua lehen kolpean hazi egin zen arren, beherantz jo zuen gero, RealSocialis-mo! taldeko kide Oier Marigilek nabarmendu duen bezala pasa den abuztuan hainbat hedabidetan plazara-tutako idatzian. Espanyol taldeak 35.000 abonatu bazituen 2009an Cornellá –40.000 lagunentzako estadioa– estreinatu zuenean, 25.000 inguru –eta 19.000 ikusle– ditu gaur egun. Athleticen kasuan, San Mameseko (53.000 eserleku) ikusle kopurua 42.000tik 38.000ra jaitsi da bi urtean. Anoetako datuak are kaskarragoak dira.

Denboraldi honetako zifrarik altuena lehenbiziko partidakoa da: Bartzelonaren aurkakoak 26.756 lagun erakarri zituen. Gainerakoek 25.000 ikusle baino gutxiago bildu dituzte, estadio berriak izango dituen 39.500 eserlekuen azpitik nabarmen. 2016-17 denboraldian, eta aurreko ere bidean doa, Anoetak zuen edukieraren %66,81 bete zen etxeko partidetan. Espainiako Ligako bosgarren emaitzarik txarrenea da hori. Kasu, Alavesek %79,50 bete zuen Mendizorrotza estadioa, Athleticen %77 San Mames, Eibarrek %75 Ipurua, eta Osasunak %74,75 Sadar.

Ikusle kopurua (2018-19)

· Barça (09-15): 26.756	· Girona (10-22): 20.997	· Celta (12-05): 21.000
· Rayo (09-26): 21.510	· Sevilla (11-04): 24.882	(Errege Kopa)
· Valencia (09-29): 23.577	· Celta (11-26): 17.744	· Valladolid (12-09): 23.260

erabili duten argudioa tamainako proiektua defendatzeko. “Kasik estadio berria izango dena eraikitze hain ekarpen handia egin duen beste talderik ez dago Espainiako Liga osoan”. Estadio “berria”, ia osotasunean klubak ordaindua... Zer du egitiaz horrek?

OINARRIZKO ARAZOA, OBRAREN ADJUDIKAZIOAN

ELAk egindako kalkuluen arabera, kostu “errea-la” ez litzateke, inondik inora, 70 milioi euroz azpikoa izango, eredutzat hartuta Donostian egin diren antzeko obretako baldintza, aurrekontu eta lizitazioak. Esaterako, besteak beste, Txomin Enea auzoan adjudikatu zen obra baten harira, sindikatuak dio Anoeta proiektua egin zuen arkitecto eta teknikari talde berak –Izaskun Larzabal buru– sinatu zuela, “oso bestelako prezioekin” ordea, Irutxuloko Hitzako kazetari Inaxio Esnaolak azaldu zuen moduan 2017ko uztailaren 14ko zenbakian. Sindikatuko eraikuntza arduradun Igor San Joseren hitzetan, dagoen diruaren araberaren egin zuten Anoeta “eraberritzeko” aurrekontua, eta horrek merkatu du lan bakoitza egite-

ko prezioa, bide emanez “iruzurrari” eta “prekarietateari”, aurrekontuok ez dutelako irabazirako marjinarik ematen. Eta, aintzat hartuta enpresek dirua irabazteko lan egiten dutela, zer espero dute irabaztea obra honen truke?

70 milioi euro, beraz. Horrek esan nahiko luke Realak ez duela %50 jarriko, %33 baizik, kontuan hartuta zuzenean 24 milioi bideratu dituela, eta gainerakoa mailegu gisa, alokairu moduan. Zentzu horretan, “jasoko ez dugun alokairu” bezala definitu du San Josek Realaren eta Anoeta Kiroldegia arteko jokaldia. Estadioak izango dituen VIP zonak jarri ditu eredutzat: “Anoeta Kiroldegia ez du BEZ desgrabatzen. VIP palkoak Realak erabiliko ditu. Nik ere egingo dut nire etxean zona eder bat eta pasako diot faktura Anoeta Kiroldegia BEZ desgraba dezan. Zer arrazo ari gara VIP zonak adjudikatzen?”.

Harira dator futbol taldeek laguntza publikoak jaso ahal izateko Europak markatzen dituen baldintzak aipatzea. Datu saltsa handia dago gai horren bueltako zenbait auzirekin: tokiko erakundeek babesak klub batzuk laguntzen ote dituen besteen kaltean, laguntzak ote diren esta-

Dumper berarekin eta erreminta berekin aritu dira Vilarino, Eraieder eta Azurex-Habitat enpresetako langileak. ELAk frogatu du Anoeta Zelaia ABEEK azpikontratatu dituela ilegalki enpresa hauek, ABEEK bere langileekin egin behar zituen lan arruntak egiteko. Argazkian, ELAko kide Igor San Jose Vilariñoko langileekin.

dioa berritzeko ala berria eraikitzeko, gehienez aurrekontuaren zein parte kubritu behar duten instituzioek, gizarteari zein ekarpen egingo ote dion azpiegitura horrek... San Josek azaldu digun moduan, Europa hasi zenetik San Mames Barria Estadioaren ingurukoak zorrotzago kontrolatzen, “tranpa” egiteko beste modu batzuk bilatu dituzte klubek, nahiz eta, Realaren kasuan bezala, lau haizetara zabaltzen duten kostuaren parterik handiena eurek hartuko dutela beren gain.

Egungo egoeraren oinarritzko arazoa obraren adjudikazioan bertan dagoela uste du San Josek: “Lizitazio-prezioek ez dute Langileen Estatutua betetzeko ematen. Aurrez pentsatutako lizitazioa da, badiardi kudeatzaile publikoen helburu bakarra dela Realak ahalik eta gutxien ordaintzea”.

Obren adjudikazioaren irteera prezio “merkeak” bultzatuta, soilik bi talde aurkeztu ziren obrako lehen lotearen lehiaketara : Moyua eta Altuna y Uria enpresek osatutako Anoeta Zelaia

ELAko kide Igor San Josek adierazi duenez, "Ez zen kasualitatea lona eta honi eusten zion burdinazko egitura erori izana. Hasieran, lonaren egitura indartzeko, atzealdean euskarriak zituen lurrera josita. Eraikuntza aurreratu ahala, atzeko aldea zulatzen ari ziren..."

...eta iritsi zen unea lonari eusten zion atzeko egitura kendu behar izan zutena. Istripuaren egunean, erabat kenduta zegoen egitura. Horregatik bota zuen haizeak". Argazkietan ikusten da sekuentzia, eta nola hesia erorita ere inguruan lanean jarraitu zuten langileek.

Anoeta Kiroldegia

Eneko Goia alkatea (EAJ) da elkarteko presidentea, eta Martin Ibabe zinegotzia (EAJ) presidente ordea. Administrazio Kontseilua osatzen dute gerenteak (Leire Landa) eta sei kontseilarik: Iñaki Gurrutxaga (EAJ), Ernesto José Gasco (PSE-EE), Enrique Ramos (PSE-EE), Josu Mirena Ruiz (Bildu), Ricardo Burutaran (Bildu) eta Miren Albistur (PP).

Aldi Baterako Enpresa Elkarte (ABEE) eta “protesta” moduan –esleipenaren bideraezintasuna salatzeke– Obegisa-Inviza ABEE, irteera prezioa %15 gainditzen zuen aurrekontuarekin. Lehenbizikoak irabazi zuen, noski. Bigarren loterako lehiaketara ere lau enpresa baizik ez ziren aurkeztu.

UDAL ETA ALDUNDIETAKO HAUTESKUNDEEN BUELTAKO INTERES ALDERDIKOIA

“Gauza bat da futbolarekiko zaletasuna edo kolore batzuei izan ahal zaien maitasuna, eta beste bat oso desberdina guztion dirua erabilita egindako iruzur planifikatua”, dio ELAk Anoetari buruz plazaratutako txostenean. Sindikatua-
rentzat “onartezina” da obrak lurraldearentzat proiektu handia direla saltzen diguten bitartean, “lurralde” kontzeptu hori bera ez izatea enpresentzako exigentzia, Gipuzkoako eraikuntza hitzarmen kolektiboa aplikatzea egokitzen denean. “Iruzurra, zuri-urdinez margotuta ere, iruzurra izango da”.

2019an bukatuko dituzte obrak, udal eta foru hauteskundeetan urtean. San Joseren hitzetan Anoeta da Eneko Goia alkatearen (EAJ) “ikur nagusia”, eta hala jokatzeko du, estadioa baliatuz kanpaina egiteko. “Gainerako alderdi gehienak isilik daude, jakitun Reala kritikatzeko botoak ken ditzakeela”, dio ELAko kideak. Agerraldi publikoetan hainbat aldiz esan duen moduan “Realeko presidentek gehiago agintzen du alkateak eta diputatuak baino”. Realaz ari gara, baina Athleticeen kasuan ere gauza bera gertatzen dela azaldu digu, San Mames Barriaren inguruko datuek era-

kusten duten moduan. Zerrenda nahi bezainbeste luza genezake. Zenbatetan entzun ote dugu, Araban, Alaves eta Baskonia klubetako buru Josean Kerejetak botere handiagoa duela hiriburu-
rako alkateak eta arabar diputatu nagusiak baino?

Hauteskundeetarako arma izan ala ez, merkaturko prezioetatik oso behera egindako merkezu-
rreko obra hau txanpon hauekin ordainduko da: muturreko lan-baldintzak, segurtasunik eza, dokumentazioen faltatzea eta langileen zesioa ilegalki eginda. Jarraian helduko diegu banan bana.

LEGEAK AGINDUTAKOA BAINO %60 SOLDATA TXIKIAGOAK

Anoeta “eraberritzeko” lanak lizitzatzeko pleguetan ez zen bermatzen Gipuzkoako Eraikuntzako Lurralde Hitzarmena aplikatuko zenik. Horregatik ELAko arduradun Igor San Jose obrak hasi eta berehala bildu zen (2017ko irailaren 22an) Anoeta Zelaia ABEErekin, eta “baietz esan ziguten, lan hitzarmena aplikatuko zutela, eta azpikontratek ere bai. Ordea, langile gehienek 10-11-12 orduko lanaldia egiten dute egunero, eta orduko 5-8 euro artean kobratzen dute batz bestea, eta hortik aurrera ez dute ez aparteko pagarik, ez oporrik, ez dietarik, ez indemnizaziorik...”.

San Josek langileek kobratu gabe sartu dituzten ordu estren zenbaki gorriak egin ditu: “Langileek 9-11 ordu arteko lanaldiak egin dituzte, eta larunbatetan ere lan egin dute. 10 ordu eginda egunean, astelehenetik ostiralera hilean 40 ordu estra sartu dituztela esaten ari gara. Eta larunbatetan 5 ordu egin badituzte, guztira 60 ordu dira.

Hori 10 hilabete egin duenak, 600 ordu estra sartu ditu. Astakeria da. Legeak urtean 80 ordu estra egiten uzten du”.

Langileak lana gogor egin ostean galtzen duen dirutza handia da. Adibiderako, pagarik eta oporrik ez kobratzeak soilik, 4.700 euroko zuloa eragiten du langilearen poltsikoan urtebete. Gehitu horri 600 ordu estren zenbatekoa eta irakurlea ez da harrituko bertako gazteak Anoeta-ko lanetan ikusten ez dituelako. San Josek adibiderako jarri du Mohammed Saee enpresa pakistandarrak gaixorik zegoelako kalera bota zuen langilearen kasua: “3.584 euroko erreklamazioa egin genion enpresari lanean egin zituen 48 egunengatik. Langileari 1.690 euro soilik zioten ordaindua. Pentsa aldea! Eta bai, diferentzia ordaindu dute, enpresak ez duelako epaitegira joan nahi, badakielako zenbat froga ditugun”. ELA sindikatuak kalkulatu du, “orain arte atera diren ebazpenak ikusita, enpresek 4,5 milioi euro zor dietela langileei Anoetako obran eging-dako lanagatik”.

Horrek guztiak esan nahi du Gipuzkoako Eraikuntzako Lurralde Hitzarmenak agindutakoa baino %60 gutxiago kobratzen dutela langileek. Hauen artean pakistandarrak dira zanpatue-nak: ia %70 gutxiago kobratu dute.

Baina nola frogatu Anoetako lanak egiten dituzten enpresek ez dutela hitzarmena bete-tzen? ELAk egunero jarraipen zorrotza egin dio Anoetako eraikuntzari eta horri esker dokumen-tazio ugari lortu du (lan parteak, langileen nomi-nak, transferentzia, kontratuak...). Dokumenta-

zio horietan ageri da egun bakoitzean zein enpresetako zein langile aritu diren lanean. Lan-gileen nominak eta banku transferentziak eskuan, erraz abiatu zuen Lan Gatazkak Ebazte-ko Prozedura: “Parteak erakusten du zenbat egu-nez aritu den langile bakoitza, eta langileen nomina eta banku transferentzietako kopuruak ikusita, zenbakiek ez dute ematen. Hor ikusten da ordua 5-8 euro ordaindu dietela. Froga hauek mahai gainean jarri genituen eta Anoeta Zelaia ABEEK erabaki zuen enpresa hauekin zituen kontratuak etetea: REIS, Maiztzi, EPB, Celema, Vilariño, Mendihotz, Saram Saifi Muhammad...”. Aipatutako pakistandarraren kasu partikularra irabazi ostean, urriaren 16an salaketa kolektiboa jarri zuen ELAk Ikuskaritzan: “Nomina ikuste hutsa nahikoa da konturatzeko ez dutela hitzar-menik betetzen, ez dela eraikuntzako nomina bat. Nomina honekin ikusita aldea zenbatekoa den, kalkulu bera eginga atera daiteke oso erraz gainerakoen kasua, denena antzekoa baita”.

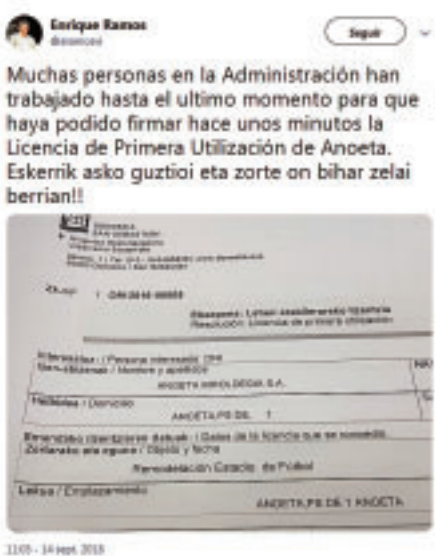
Horrez gain, langileen Gizarte Segurantzako datuek argitu dute EPB enpresak ez duela eginda-ko lana erabat kotizatu: “Laneko parteak esaten zuen langileek hemen hiru hilabete zeramatzatela lanean baina ikusi genuen ez zutela egunero koti-zatzen. Larunbata eta igandetan baja ematen zie-ten, eta astelehenetan berriz alta. Beraz, hilero 22-24 egun kotizatzen zituzten, ez 30”.

Hitzarmena aplikatu ez zaielako salaketa jarri duten 100 langile ingururen kasuan, Gizarte Segurantzak kotizazio diferentziak zehaztu ditu bakoitzarentzat eta enpresak (Vilariño, Azurex-Habitat eta Eraieder) behartu ditu kantitate

Diru publikotik 3,4 milioi euro, 50 langileri ordaintzeko?

2018ko uztaillean aurrekontuari 3,4 milioi euro gehitu zitzaizkion kutxa publikotik. Anoeta Kiroldegiak esan zuen beharrezkoa zela partida handitzea, obrak garaiz bukatzeko langileak hiru txandatarara pasa nahi zituzte-lako. “Eta hala iragarri zuen Diario Vascok –azaldu digu Igor San Jose ELAko kideak– zortzi orduko hiru erre-lebotan ari zirela”. Hori “gezurra” dela dio, ordea, sindikatuak konprobatu ahal izan zuenez: “Jende batek 12-13 orduz egin zuen lan”. Bada egoeraren arraroa erakusten duen beste datu bat: “Maiatzean 180 langile zeuden eta uztaillean kopurua 230era igo zen asko jota; 3,4 milioi euro banatzen baditugu 50 langileren artean, bakoitzak 70.000 euro jaso zituela ondoriozta dezakegu. Kontxo, non eman behar dut izena?”.

horren arabera kotizatzera. Langileei iritsi zaizkie jakinarazpenak, kotizazioak aldatu egin direla. Baina orain langilea da enpresari bere zatia erreklamatu behar diona. San Josek penaz dio langile erdiek ez diotela enpresari dagokien dirua eskatuko, “beldurra dutelako”.

Obraren promotorea den Anoeta Kiroldegia-rekin uztailaren 12an bildu zen lehen aldiz ELAko Igor San Jose. Horrela kontatu du bertan izandako elkarrizketa: “Harritu aurpegia jarri zuten gertatzen ari zena azaldu nienean. Esan zidaten haiek pertsona bat kontratatatu dutela lan baldintzen gaia eramateko eta ez dutela hainbeste ikusi... Nik esan nien 'goazen behera, eta ekarri ieza dazazu pertsona bat, bakarra, hitzarmena aplikatzen zaiona'. Erantzunik gabe geratu ziren. Azaldu nien nominez-eta nuen informazioa, eta ez zekiten non sartu. Urrian Lan Gatazkak Ebazteko Prozedurara jo genuen, eta nik dudak dokumentazio ugari eman nien. Azaroan azken aldiz bildu ginen obraren promotorea den Anoeta Kiroldegiarekin eta bertan esan ziguten dokumentazioa aztertzen jarraitzen zutela zer neurri hartu erabakitzeko”. ELAk ahal den azkarren erantzun bat ematea exijitu dio.

San Josek oroitarazi du obra berez kostatzen dena baino askoz merkeago egitearen ondorioa direla langileen baldintza larriak: “REIS enpresak berak onartu zuen ez zuela hitzarmena betetzen eta Anoeta Zelaia Aldi Baterako Enpresa Elkar-teak ordaintzen zionarekin ez zuela aukerarik

EAJk Anoetan ateratako argazkiak (*Larrun* honen hirugarren orrian ikus daitekeena) azkura eragin zuen sozialisten artean. Egun berean, Anoeta irekitzeko baimena ematea euren esku zegoela zabaldu zuen sare sozialetan Donostiako Sozialistak udal taldeak (hemen goian txioa ikusgai). Irailaren 14 arratsaldean argitaratu zuen sare sozialetan Enrique Ramos zinegotziak Anoeta lehen aldiz erabiltzeko baimenaren argazkia. Baina ordurako estadioa bi bider erabilla zuten: Realeko kadeteek partida jokatu zuten eta Realak entrenamendua egina. Argazkian, kadeteek jokatu bitartean atzean langileak kaskoa jantzita.

hitzarmena aplikatzeko”. Sakonean motibo bera eman zuen Azurex-Habitatek, San Joseren hitzetan: “Ez zuela hitzarmena betetzen frogatzera joan ginen eta hitzarmenetik deslotzeko eskaera aurkeztu ziguten, baina horretarako zerbait alegatu behar da, eta 'kausa ekonomikoengatik' zela adierazi zuten. Hori guri arrazoi ematea da: obra honen aurrekontuak ez du ematen”. San Josek UTEkoei deitu zien jakinaraziz deslotzea onartuz gero ELAk epaitegira joko zuela: “Deiren bat jaso behar izango zuen Azurexek, berehala erretiratu baitzuen deslotze eskaera”. San Josek Azurexi bilera eske deitu zion, baina enpresariak ulertu zuen promotorearekin ari zela hizketan. Hauxe izan zen bien arteko elkarrizketa bitxi bezain argigarria: “Iritsi zait jakinarazpena, deslotze eskaera erretiratu duzula” San Josek, eta Azurexeko arduradunak erantzun “ados, baina berdin jarraituko dut e!”.

San Josek galdetzen du ez ote den ezinbestekoa lan baldintza eskandalagarri hauen aurrean bestaldera begiratzea, promotoreak diren Realak eta erakunde publikoek ere: “Nork egingo luke obra prezio hauetan, gainera legea aplikatzea exijitzen ariko balitzaie? Eta noski, Ikuskaritzak ez du ekiten, eta ekiten badu da dagoeneko ez dakielako non sartu”.

MEDIKU AZTERKETARIK PASATU GABE ALDAMIO GAINERA

Ikuskaritzaren aurrean frogatu zuen ELAk Maiztzi enpresak 31 langileren mediku azterketak faltsutu zituela. Langileek hitzez esana zioten San Joseri inongo froga medikurik pasa gabe hasi zirela Anoeta eraberritzeko lanetan. Froga hauen garrantzia azpimarratu du sindikatuko arduradunak: “Arrisku handiko lana da, pentsa langile horrek bertigoak baditu edo beste edozein zailtasun. Azterketa fisikoen arabera lan horretarako gaitua den edo ez egiaztatu behar du mediku batek”. Medikuro frogan agiria eskatu zion enpresari, eta honek erakutsi. “Baina langileak ez duela

froga egin esaten badit, nik beti langileari sinesen diot. Ikuskaritzan salaketa jarri nuen, ikuskarriak deitu zuen medikua eta honek esan zuen hura ez zela bere sinadura”. Maiztzik faltsutu egin zituen logoa, menbretea, mediku espezialistaren firma... eta enpresa kanporatua izan zen proiektutik.

Enpresa obratik kaleratuta ere, San Josek dio jaso duen isuna eskandalagarria dela: “Ikuskaritzak proposatu zuen isuna eta Lan sailak erabaki: 20.491 euro ordaintzea dagokio Maiztziri. Legebiltzarrean esan nuen, lotsagarria dela eta aiptu nien ere Ikuskaritzak esandakoa: dokumentu bat faltsutzea, edo 31 edo 100 faltsutzea, isuna bera da. Entzun egin behar da hori! Horrela bada, berriro gertatuko da. Froga medikua egitea 50-70 euro kostatzen da. Denbora irabazteagatik faltsutu zuten, diruagatik baino gehiago. Presaren kontuak dira”.

Maiztzi ez da bakarra: lau enpresa dira mediku azterketak faltsutu dituztenak eta guztira 130 lagunetik gora egin dute lan Anoetan, dokumentazioa faltsututa. Saram Saifi Muhammad, Ararat eta Garbiondo dira beste enpresak: “Estreinatatu aurreko egunetan Anoeta garbitzeko Bilbotik etorri zen jendea, Garbiondo enpresarekin. Prezioa oso merke bota zuen. 5 eguneko lana zen, eta 50 langile baino gehiago etorri ziren, mediku azterketarik pasa gabe, dokumentuak faltsututa”.

“LANGILEEN %70 IRUZURREZKO KONTRATUAREKIN ARITU DA LANEAN”

Eraikuntza lanen zati nagusia Altuna y Uria eta Moyua enpresek osatutako Anoeta Zelaia Aldi Baterako Enpresa Elkarteak (ABEE) eskuratu zuen. San Josek ziur esan du: “Enpresa hauek bere langileekin egin balute, eraikuntza ez zen aurrera aterako. ABEEak gutxienez 100 langile behar zituen obra honetan, baina sortu zenean bat edo bi zituen, eta orain 10 ditu. Beraz, lana

azpikontratatu dute. Baina legez ezin da edozer azpikontratatu, lan zehatz eta kualifikatuak baidiz. Azpikontrataturako enpresa horiek beren erremintekin etortzen dira, bere materialarekin, bere enkargatuarekin, eta obraren barruan bere lanez soilik arduratzen dira. Aldiz, Anoetan azpikontratatu dena eskulan merkea izan da, Altuna y Uria eta Moyuako enkargatuen aginduetara egoteko". Azpikontratatzeko motiboa ezaguna da, baina San Josek zenbateko zehatzak eman ditu: "Altuna y Uria eta Moyuari bere langile baten ordua 25 euro kostatzen bazaio, azpikontrataturako enpresek langileak jartzen dituzte orduko 12 eta 16,5 euro arteko e lan sariaren truke". Hori "zesio ilegala" da eta ELAko kideak adierazi du Anoetako langileen %70 iruzurrezko kontratuarekin aritu dela lanean.

Berriz ere obrako parteak hartuta eta langileei argazkiak aterata, ELAk lortu zuen frogatzea zesio ilegala egiten ari zirela: "Argazkitan ikusten da enpresa ezberdinetakoak izanik elkarrekin lan egiten zutela, dumperrak eta erreminta berak erabiltzen zituztela txandaka, ABEEarenak izan behar zuten ohiko lanak zirela hauek egiten zituztenak...". Anoeta Zelaia ABEEko enkargatuak egunero sinatzen dituen parte horietan ikusten da nola dagoen antolatua obra, San Joseren hitzetan: "ABEEak orduka azpikontratitzen ditu beste enpresak. Obrako partean, ABEEko enkargatuaren sinadurak akreditatzen du egun bakoitzean zenbat ordu sartu dituen enpresa bakoitzak, ondoren enpresak egindako lanaldien arabera kobratu dezan. Horrek adierazten du, Anoeta Zelaiak bere langileak erabili beharrean beste enpresa batekoak erabili dituela".

Uztailaren 16an jakinarazi zien Ikuskaritzak Anoeta Zelaia ABEEri eta ELAri langileen zesio ilegala egin zela. Kasu horietan, langileek aukera dute bere enpresan finko moduan geratzeko edo bestela azpikontratatu dituen ABEEra pasatzeko. Sei langilek Anoeta Zelaia ABEEra pasatzea erabaki zuten abuztuaren 1ean, eta beren lan baldintzak nabarmen hobetu ziren: egunean 10 ordu lan

eginda 1.400 euro kobratzetik, egunean 8 ordu lan eginda 1.900 euro irabaztera pasa dira. Irailaren 19an Ikuskaritzak argitaraturako ebazpenak Anoeta Zelaia ABEEri 25.001 euroko isuna ezarri zion, eta Vilariño enpresari beste hainbestekoa. "Oso gutxi da", San Josek dioenez: "Soldata diferentziak erreklamatu dituzte langileek, garai hartan zesio ilegalagatik gutxiago kobratu zutena berreskuratzeko, eta diferentzia dagoeneko 50.000 eurotik gorakoa da". Baina Ikuskaritzak Vilariño enpresaren kasuan arrazoi eman dienez, ELAk antzera dabiltzan beste enpresei jarri die salaketa: "Eraieder, Tecozam, Azurex-Habitat eta Sober de Obras. 70 langilez ari gara".

LANGILEAK, JOKALARIAK ETA REALZALEAK ARRISKUAN

"Prezio eta epe hauekin segurtasuna errespetatzea zaila da" esan du San Josek. Jarraian kontatu duenez, abenduaren 27an, futbol zelaiaaren atzean zegoen lonaren erdia erori egin zen, haizeak botata. 70 metro zabal eta 9 metroko altuera zituen. Zelaiaaren atzealdeko obrak estaltzeko edergarri jarritako lona zen. Oihalak berak bere pisua izango bazuen ere, ez da makala oihalaria eusten zion burdinazko egitura haizeak bota izana. Kontuan izanik, inguruan eten-gabe ari zirela langileak lanean.

San Josek adierazi duenez, "ez zen kasualitatea izan lona erori izana. Hasieran, lonaren burdinazko egitura bermatzeko, atzealdean euskarriak zituen lurrera josita. Eraikuntza aurreratu ahala, atzeko aldea zulatzen ari ziren, eta iritsi zen unea lonari eusten zion atzeko egitura kendu behar izan zutena. Istripuaren egunean, erabat kenduta zegoen egitura. Horregatik bota zuen haizeak burdinazko euskarria eta oihala".

San Jose Anoetara bertaratu zen egitura erori zela jakin orduko, eta bertan aurkitu zuen panorama salatu du: "Ez zegoen Ikuskaritzako inor, eta ikusten nuen langileek lanean jarraitzen zutela. Kamioiak zebiltzan atzera eta aurrera. Zer gutxiago, zona hori

geratu eta egitura zergatik erori zen ikustea baino, beste erdia erortzeko arriskurik ba ote zegoen frogatzeko? Guk deituta etorri zen Ikuskaritza obrara. Eta berez enpresak deitu behar zion, kalte materialak zeudelako. Biharamunean salaketa jarri nuen”.

Biharamunean ere hartu ziren neurriak ez zitzaizkion taxuzkoak iruditu San Josek: “Kamioiek lanean jarraitzen zuten bertan. Kargu hartu nien, eta 'ingurua kordonatzeko' agindua emana zutela erantzun zidaten. Kordonatzea zer da, lurrean lau kono jartzea? Berriz jarri nuen salaketa, Ikuskaritzari kasu zipitzik egiten ari ez zitzaizkiolako. Jaso nuen erantzuna izan zen araudia jarraituz jokatu zutela. Beraz, zer esan behar diet langileei? Segurtasuna bermatu dutela dagoeneko?”.

Langileez gain, jokalaria eta futbol zaleak ere arriskuan jarri dituztela azaldu du San Josek: “Irailaren 15ean ireki behar zen Anoeta, Barçak jokatzen zuelako. Derrigor bukatu beharra zegoen ordurako. Gogoratu behar da Ligak eskaini ziola bi aste gehiago atzeratzea lehen partida, baina bai zera! Beraz, eroen moduan aritu ziren lanean azken txanpan. 10-15 egun lehenago hormigonatzen ari ziren eta hormigoiak 28 egun behar ditu lehertzeko. Teknikariak esan zidaten: '10 egunean jada hartzen du gogortasunaren %70, eta %100 gogortzeko prozesua mantsoago doa, eta horregatik behar dira 28 egun'. Ados, adieraziko dugu 10.000 pertsona egongo diren harmailetan gogortasuna %70ekoa dela, orain hormigonatzen ari zaretelako? erantzun nien". Ligako lehen partidarako harmaila denak ez zeudela erabat bukatuta esan du San Josek, eta gune horietan ertzetako hesiak 2 torlojurekin lotu zituztela 4rekin egin beharrean: “Kasu batzuetan ezta hori ere! Pentsa istripurik izan balitz”.

Hori gutxi balitz, Anoetan gatzetxoek jokatutako lehen partida, estadioak erabilera baimena jaso baino lehenago egin zutela salatu du San Josek: “Donostia-ko Sozialistak udal taldearen txioa da frog. Haserre egon behar zuten goiz horretan EAJko politikariak argazki alderdikioia atera zutelako Anoeta eraberri-tuan, eta erantzun modura sare sozialetan zabaldu

SALATUTAKO ENPRESAK

Hiru alor salatu ditu ELA sindikatuak: Lan baldintzak ez betetzea (lanaldiak, soldatak, segurtasuna...); dokumentuak faltsutzea eta langileen zesioa modu ilegalean egitea. Arau-hauste hauek 200 langile baino gehiagori eragin diete.

Hauek dira salatutako enpresak:

- Anoeta Zelaia Obra Zibila ABEE
- REIS eraikuntzak
- Maiztzi eraikuntzak
- EPB Lda.
- Celema eraikuntzak eta kontratazioak SL
- Vilariño SL
- Sober de Obras SL
- Vilaplano eraikuntzak Lda
- Azurex-Habitat
- Tecozam egiturak eta drenajeak
- Tamafer Lda
- Montafer SL
- Sancho Burdinak
- Eraieder SL
- Mendihotz Exkabazio eta Garraioak SL
- Saram Saifi Muhammad
- Mohammad Saee
- Ararat eraikuntzak eta erreformak SL

zuten mezua, Enrique Ramos zinegotzi sozialistak ostiralean, irailaren 14an zuela aurreikusia Anoetari irekiera baimena ematea. Bada ostegunean Errealeko kadeteek partida jokatu zuten eta oraindik estadioak ez zuen lizentziarik! Eta ostiral goizean Errealak Anoetan entrenatu zuen. Han nintzela, udaleko teknikoak etorri ziren eta eraikuntzaren arduradun bati esan nion 'ez zarete lanean ariko, ezta? Errealak jokatzen ari da, eta orain ari zarete erabiltzeko moduan ote dagoen frogatzen?'. Arratsaldean argitaratu zuen sare sozialetan Enrique Ramosek lehen aldiz erabiltzeko lizentziaren argazkia. Baina ordurako estadioa bi bider erabilia zuten”.

Anoetako obretako gora-beherak egunero bertatik jarraitu dituen San Josek ondorio hau atera du: “Epeak eta irudiak guztiaren gainetik daude, baita segurtasunaren gainetik ere”. ■

Amul been nit ku leegalul

Atera
aldarria
kalera
euskaraz
eta wolofez!

inor
ez
da
ilegala

Kamiseta
bakoitzeko 2 euro
Mbolo proiektura
bideratuko dira.
Bilboko migratzaileak
martxan jartzen
ari diren garbiketa
kooperatiba da Mbolo.

Erosi ARGIAren Azokan

azoka.argia.eus | azoka@argia.eus | ☎ 943 371 545

15€
Bidalaketa gastuak
4€

